

ZAJECIA DO WYBORU W SEMESTRZE ZIMOWYM 2025

ROK I MA studia stacjonarne

limit miejsc dla seminarium magisterskiego wynosi 10, dla pozostałych zajęć do wyboru 15

SEMINARIUM MAGISTERSKIE I

Szczegóły w wiadomości mailowej

WYKŁAD SPECJALIZACYJNY

OFERTA nr 1

Prowadząca: Prof. UAM dr hab. Beata Mikołajczyk
(Zakład Języka Niemieckiego)

Aktuelle Entwicklungstendenzen der Linguistik

Die Sprachwissenschaft hat sich in den letzten Jahrzehnten zu einem hochgradig ausdifferenzierten und interdisziplinären Forschungsfeld entwickelt. Ziel dieser Vorlesung ist es, die wichtigsten aktuellen Entwicklungstendenzen darzustellen, sie historisch einzuordnen und ihre theoretischen sowie methodischen Implikationen zu erörtern.

Im Zentrum stehen zunächst grundlegende Paradigmenwechsel: die Abkehr von strikt strukturalistischen Modellen hin zu funktional-pragmatischen Ansätzen, die die Sprachverwendung in sozialen, medialen und interaktiven Kontexten untersuchen. Dies schließt die Diskurslinguistik ebenso ein wie neuere Entwicklungen in der Gesprächsanalyse, der Interaktionslinguistik und der linguistischen Pragmatik. Darüber hinaus werden kognitive Strömungen behandelt, die Sprache als Teil allgemeiner kognitiver Prozesse begreifen und Fragen nach Sprachverarbeitung, mentalen Repräsentationen und Mehrsprachigkeit in den Vordergrund rücken.

Ein weiterer Schwerpunkt liegt auf der Multimodalitätsforschung und der Medienlinguistik, die Sprachphänomene im Zusammenspiel mit visuellen, auditiven und digitalen Zeichen untersuchen. Hier zeigt sich, wie sich traditionelle sprachwissenschaftliche Fragestellungen angesichts sozialer Medien, KI-gestützter Kommunikation und globaler Vernetzungsprozesse verändern. Die Vorlesung beleuchtet zudem den Einfluss interdisziplinärer Perspektiven, etwa an den Schnittstellen zur Soziologie, Anthropologie, Informatik oder Rechtswissenschaft. Dabei werden Themen wie Sprachpolitik, Sprachnormen und Sprachideologien ebenso berücksichtigt wie die Rolle von Sprache in gesellschaftlichen Austauschprozessen.

Es wird ein systematischer Überblick über die Vielfalt der gegenwärtigen Sprachwissenschaft gegeben, der sich mit Konzepten, Theorien und Methoden befasst. Die Vorlesung soll den Studierenden helfen, diese kritisch zu reflektieren und für eigene wissenschaftliche Fragestellungen (z. B. die Diplomarbeit) nutzbar zu machen.

Prowadzący: prof. UAM dr hab. Maciej Walkowiak

(Pracownia Polsko-Niemieckich Relacji Kulturowych, Medialnych i Literackich)

***Wybrane zagadnienia z dziejów trudnego sąsiedztwa polsko-niemieckiego.
Stosunki polsko-niemieckie w kontekście europejskim i światowym na
przestrzeni dziejów. Kluczowe problemy z zakresu historii idei i mentalności.***

Treści merytoryczne przedmiotu: W ramach tego cyklu wykładów specjalizacyjnych zostaną zaprezentowane i przeanalizowane wybrane zagadnienia z dziejów trudnego sąsiedztwa polsko-niemieckiego w kontekście europejskim i światowym. Problematyka ta obejmuje szerokie spektrum spraw w wymiarze kulturowym, historycznym, politycznym i historyczno-literackim. Specyfika tych problematów zostanie przedstawiona w oparciu o różne teksty źródłowe, począwszy od literatury podróżniczej poprzez teksty o charakterze kulturoznawczym i historyczno-literackim po teksty strictly literackie. Pano-ramiczne spojrzenie na dzieje stosunków polsko-niemieckich ma umożliwić poszerzenie wiedzy na ten temat oraz głębszą refleksję nad wieloma aspektami z przeszłości, które w przetransformowanej postaci mają spore znaczenie także dla teraźniejszości i przyszłości relacji polsko-niemieckich. Tak więc wpisują się w złożoność tej problematyki zarówno liczne konflikty jak i fazy pokojowego współistnienia oraz współpracy. Specjalną kategorię tworzą tu kontrowersje i napięcia w interpretacji zjawisk spornych między Polską a Niemcami oraz zagadnienia objęte tabu lub kwestie (prawie) nieobecne w przestrzeni naukowej i publicznej. Dodatkowym kontekstem są tu także kluczowe problemy z zakresu historii idei oraz mentalności. Cykl wykładów zostanie wzbogacony prezentacją odnośnych materiałów filmowych i kartograficznych. Język wykładowy: niemiecki.

Wybrana literatura przedmiotu:

- Michael G. Müller: Rozbiory Polski. Historia Polski i Europy w XVIII wieku, Poznań 2005.
- Andreas Lawaty i Hubert Orłowski (red.): Polacy i Niemcy. Historia – kultura – polityka, PBN – t. 17, Poznań 2003.
- Czesław Karolak, Wojciech Kunicki i Hubert Orłowski: Dzieje kultury niemieckiej, Warszawa 2006.
- Michael G. Müller: Zrozumieć polską historię, PBN – t. 35, Poznań 2012.
- Christopher Clark: Preußen. Aufstieg und Niedergang 1600-1947, München 2008.
- Paweł Wieczorkiewicz: Historia polityczna Polski 1935-1945, Poznań 2014.
- Jan Karski: Wielkie mocarstwa wobec Polski. 1919-1945 od Wersalu do Jałty, Poznań 2014.
- Hubert Orłowski: Polnische Wirtschaft. Nowoczesny niemiecki dyskurs o Polsce, Olsztyn 1998.
- Martin Broszat: Zweihundert Jahre deutsche Polenpolitik, Frankfurt am Main 1981.
- Golo Mann: Deutsche Geschichte des 19. und 20. Jahrhunderts, Frankfurt am Main 2011.

OFERTA nr 1

Prowadząca: Prof. UAM dr hab. Beata Mikołajczyk
(Zakład Języka Niemieckiego)

Sprache als Erinnerungsort ***Deutsche linguistische Gedächtnisformen***

Das Seminar widmet sich der sprachwissenschaftlichen Analyse sog. **linguistischer Erinnerungsorte**. Im Mittelpunkt steht die Frage, wie bestimmte Wörter, Redewendungen, Metaphern oder diskursive Formeln als Träger kollektiver Gedächtnisinhalte fungieren. Sprache speichert historische Erfahrungen, Werte und kulturelle Identitäten und bringt sie im öffentlichen Diskurs immer wieder zur Geltung. Linguistische Erinnerungsorte sind damit semantische Kristallisationspunkte, an denen gesellschaftliche Selbstdeutungen verhandelt werden. Beispiele wie *Heimat*, *Mauerfall*, *Wende* oder *Vergangenheitsbewältigung* zeigen, dass einzelne Wörter oder Wortfelder ganze Diskurse bündeln und kollektive Deutungskämpfe strukturieren können.

Ziel des Seminars ist es, linguistische Methoden auf erinnerungskulturelle Phänomene anzuwenden. Von zentraler Bedeutung ist die Diskursanalyse, die den Gebrauch bestimmter Schlüsselwörter und Metaphern in verschiedenen Textsorten untersucht. Ergänzt wird sie durch semantische Analysen, die Bedeutungswandel sichtbar machen. Auch pragmatische Aspekte werden berücksichtigt, etwa die Funktion solcher Erinnerungsorte in politischen Reden, journalistischen Kommentaren Texten.

Die Arbeit basiert auf der Analyse authentischer Texte. Untersucht werden u. a. Zeitungsartikel, politische Dokumente und digitale Diskurse, in denen Erinnerungsorte explizit oder implizit auftreten. Die Teilnehmenden lernen, wie sich durch die systematische Erfassung sprachlicher Formen – Schlüsselwörter, Kollokationen, Metaphern, Topoi, Diskursrahmen – kollektive Gedächtnisprozesse nachzeichnen lassen. Von besonderem Interesse ist dabei das Spannungsverhältnis zwischen Stabilität und Wandel: Einerseits verankern sich bestimmte Ausdrücke dauerhaft im kollektiven Gedächtnis, andererseits verändern sie ihre Konnotationen und Funktionen je nach historischem Kontext.

Das Seminar legt den Fokus konsequent auf Sprache als Medium kollektiver Erinnerung. Die linguistische Analyse ermöglicht es, Erinnerungsorte nicht nur als kulturelle, sondern vor allem als sprachlich-diskursive Phänomene zu begreifen, die historische Erfahrungen strukturieren, gesellschaftliche Selbstdeutungen prägen und im öffentlichen Diskurs immer wieder neu ausgehandelt werden.

Prowadząca: prof. dr hab. Maria Wojtczak
(Zakład Historii Literatury Niemieckiej)

Opowiadam, więc jestem...

Czytanie i tworzenie opowieści to poszukiwanie znaczenia w toczących się zdarzeniach poprzez nieustanne próby ujmowania ich w kategoriach wątku narracyjnego; to ciągle porządkowanie przemian w naszym życiu, pozwalające zrozumieć samego siebie. Narracja jest tak samo obecna w artykułowanym języku, jak w obrazach i gestach, pojawia się w mitach, powieściach i eposach, ale także w pantomimie, witrażach, filmie i komiksie.

Seminarium ma na celu odkrywanie praw rządzących narracją i tekstem poprzez zapoznanie się z literaturoznawczym, psychologicznym i socjologicznym spojrzeniem na narrację jako na sposób „opowiadania świata”.

Listę naszych seminaryjnych lektur ustalimy wspólnie.

Zaliczenie na podstawie krótkich prac pisemnych tworzonych podczas zajęć i aktywnego udziału w zajęciach.

Literatura przedmiotu:

- Albrecht Koschorke, Wahrheit und Erfindung. Frankfurt a.M. 2012;
- Franz K. Stanzel: Theorie des Erzählens. Göttingen 2008;
- Günter Waldmann, Karin Bothe: Erzählen. Stuttgart 1992;
- Günter Waldmann: Neue Einführung in die Literaturwissenschaft, Hohengehren 2003;
- Lutz von Werder: Lehrbuch des kreativen Schreibens. Wiesbaden 2007.
- Roland Barthes, Die helle Kammer. Bemerkungen zur Photographie. Frankfurt a.M. 1989.

OFERTA nr 1

Prowadząca: dr Danuta Piotrowska

(Laboratorium Praktycznego Nauczania Języka Niemieckiego)

Tłumaczenie tekstów specjalistycznych – sposoby i techniki

Celem zajęć jest nauczanie Studentek/Studentów sposobów i technik stosowanych przy tłumaczeniu tekstów specjalistycznych. Teksty fachowe, czyli dotyczące wybranej wąskiej dziedziny wiedzy, wymagają od tłumaczki nie tylko bardzo dobrej kompetencji językowej, ale również podstawowej wiedzy merytorycznej z danej dziedziny oraz umiejętności przekładu z zachowaniem typowej dla danego rodzaju tekstu struktury.

W pierwszej części semestru zajmiemy się analizą przekładów różnego rodzaju tekstów specjalistycznych.

W drugiej części semestru pracować będziemy nad techniką tłumaczeń konsekwentnych, ćwicząc sprawność selekcjonowania informacji, robienia notatek oraz odtwarzania tekstu docelowego na ich podstawie.

Ponadto ćwiczyć będziemy rozumienie ze słuchu czytanego niemieckiego tekstu z różnych dziedzin i streszczanie go przy użyciu nowo poznanych słów i wyrażeń.

Osobną sprawnością jest regularne ćwiczenie pamięci i umiejętności przywoływania zasobów pamięciowych w potrzebnej sytuacji. Temu służyć będą odpowiednio przygotowane *Gedächtnisübungen*, bazujące m.in. na dwujęzycznych tekstach z wydań polskiego kodeksu postępowania cywilnego czy ustawy o rachunkowości.

Podstawa zaliczenia semestru:

Test pisemny sprawdzający wiedzę nabytą podczas zajęć w ciągu całego semestru. Zaliczenie testu, a tym samym zaliczenie przedmiotu, to uzyskanie 60% ilości przewidzianych maksymalnie punktów. Termin testu – przedostatnie zajęcia w semestrze. Na zajęciach można korzystać z urządzeń elektronicznych do robienia notatek. Używanie telefonów komórkowych jest niedozwolone.

Prowadzący: prof. UAM dr hab. Arkadiusz Żychliński

(Pracownia Niemieckiego Językoznawstwa Stosowanego i Translatoryki)

Przejęzyczenie. Aspekty przekładu literackiego

Proponowane seminarium specjalistyczne ma na celu zapoznanie ze swoistością przekładu literackiego oraz rozwijanie umiejętności analizy krytycznoprzekładowej, czyli badania i opatrywania komentarzem tłumaczeń artystycznych.

Na zajęciach będziemy pracować nad praktycznym warsztatem przekładowym, przyglądać się użytecznym modelom opisu (procesu) przekładu, w szczególności zaś tworzyć własny funkcjonalny model praktycznej analizy, pomocny zarówno kryty(cz)kom przekładu literackiego, jak i praktykującym tłumacz(k)om.

Wychodząc każdorazowo od pogłębionej „diagnozy stylistycznej”, będziemy analizować zarówno przygotowywane w ramach zajęć własne próby przekładowe, jak i przyglądać się wnikliwie przekładom wybranych współczesnych utworów literackich, konstruując przy tym instrumentarium zdatne do kompleksowego i kompetentnego opisu oraz wyważonej oceny tłumaczeń. Nieco osobnej uwagi poświęcimy oczywiście również zmianom związanym z rozwojem modeli językowych nowej generacji wspomagających proces przekładu.

Proponowane seminarium skierowane jest przede wszystkim dla tych, którzy lubią literaturę i pracę z językiem i w języku, zaś pozyskane w toku zajęć doświadczenie może znaleźć zastosowanie nie tylko w pracy tłumacza literackiego, lecz także w innych aktywnościach zawodowych filologów.